

Libre de Reparations de Cases de la present Ciutat de Mallorca (1525)

MARGALIDA BERNAT I ROCA

Home en sa casa e guayl en son femer està rey.
Ramon Llull.

Introducció.

Les Germanies representaren una commoció en tots els aspectes de la vida de Mallorca. Només centrant-se en el gran escenari que va esser Ciutat de Mallorca, ja no és que en resultassin malmeses les persones, sinó que la ciutat també patí fortes destrosses físiques. Unes destrosses que contribuïren a deteriorar encara més un nucli urbà, en gran part heretat d'època andalusina,¹ amb poques modificacions tant pel que fa a l'espai i la xarxa viària,² com la seva cura,³ i tancat encara per la murada medieval sotmesa a constants reparacions.⁴

Després de la dura repressió,⁵ una de les preocupacions va esser la de rehabilitar els trastornats bens immobles. Els particulars presentaren expedients d'indemnització i l'administració feu el propi amb els que li corresponien. Són les anomenades composicions.⁶

D'entre les institucions, la Procuració Reial s'ocupà dels pertanyents a la porció reial ja que *per la destrucció y ruina de moltes cases y edificis, lo que redunda en perjuici del patremoni reyal* i part del resultat d'aquest procés es coneix gràcies a que se n'ha conservat un registre sota el títol de *Libre de Reparations de Cases de la present Ciutat de Mallorca*, custodiat a l'Arxiu del Regne de Mallorca amb la signatura de Reial Patrimoni 4.178.

Es tracte d'un lligall que conté l'orde que dictà el procurador reial Francesc Burgués⁷ el dia 8 de març de 1525 per tal que les cases i altres edificis d'alou reial fossin sotmesos a recompte i visura, tot avaluant-ne els danys i establint mesures perquè s'emprenguessin les reparacions necessàries o en cas contrari *seran ocupats per la Senyoria en nom de la Cesarea Reyat Magestat y seran venuts o stablerts a persones qui aquells hagen millorar y reparar*. Els tècnics encarregats de fer-ho varen esser el fuster Esteva Sanxo i el picapedrer Miquel

¹ M. M. RIERA FRAU: *Evolució urbana i topografia de Madīna Mayūrqa*, Palma, 1993, 89-132.

² M. BARCELÓ CRESPI: "La Ciudad de Mallorca en el último cuarto del S. XV: parroquias y red viaria", *Actas: La ciudad hispánica durante los siglos XII al XVI*, 1985, II, 1321-1329.

M. BARCELÓ CRESPI: *Ciutat de Mallorca en el trànsit a la modernitat*, Palma de Mallorca, 1988.

M. BARCELÓ CRESPI: "Retrat de la ciutat de Mallorca cinc-cents anys enrera (aspectes urbanístics)", *Estudis Baleàrics*, 41, 1991, 105-122.

³ M. BERNAT I ROCA: "Aeris Salubritate. La neteja i la higiene pública a Ciutat de Mallorca (S. XIV-XVII)", *BSAL*, 50, 1994, 253-386.

M. BERNAT I ROCA: "El manteniment de la salubritat pública a Ciutat de Mallorca (Segles XIV-XV)", *Acta historica et archeologica mediaevalia*, 19, 1998, 91-125.

⁴ M. BARCELÓ CRESPI: "Adobs en la murada de Ciutat de Mallorca (1450-1500)", *BSAL*, 45, 1988, 155-163.

⁵ E. DURAN: *Les Germanies al Paísos Catalans*, Barcelona, 1982, 334-363.

⁶ ARM. - A.H. 4806.

⁷ Francesc Burgués exercí aquest càrrec entre 1505 i 1555. Veure: F. CONRADO I DE VILLALONGA: *La Procuración Real en el Reino de Mallorca*, Palma de Mallorca, 1991, 141.

Burguera, mestres de les obres reials; també hi intervingueren el mercader Cosme Esbert, en nom de la Universitat, i Bernat Garbí; el notari responsable de donar fe de les diligències va esser Mateu Moranta. El recull consta 114 registres, classificats segons la parròquia de localització i, en principi, amb indicació de qui era l'estadà de cada immoble, el grau de deteriorament en què es trobava i possibles adobs, les intervencions a fer-hi i qui eren els perceptors coneguts dels censals.

Val a dir, emperò, que es tracta d'un recull prou incomplet: hi manquen les referències a la parròquia de Sant Miquel i resulta obvi que els 114 registres existents no cobreixen el total de les possessions reials de les quatre parròquies escorcollades, ja que aquest curt nombre no pot correspondre's ni de poc al conjunt total d'immobles de titularitat reial ni amb totes les que sofriren desperfectes. Això no obstant, la lectura del *Libre de Reparacions* aporta algunes dades econòmiques d'interès i permet besllumar el paisatge urbà de Ciutat de Mallorca en els anys més immediats de la revolta i de la pesta. Tant i més quan es dóna la circumstància que aquestes informacions poden esser creuades amb les que aporten altres fonts prou importants del període cronològic immediatament anterior a les Germanies, com ara la Talla de 1512⁸ i un interessant corpus documental de caire cadastral datat entre els anys 1513-1514.⁹

Els immobles.

La lectura de la part de les Informacions judicials publicades per Josep Ma. Quadrado¹⁰ referida a Ciutat de Mallorca ofereix un bon panorama de quina va esser l'acció devastadora derivada del període de les Germanies, de la qual no se'n feren escàpols ni edificis públics ni propietats de particulars, fossin o no fossin singulars. Dels edificis públics, és ben conegut el fet del Castell de Bellver, bombardejat i amb les portes cremades,¹¹ o l'atac a la Llonja, l'embrandolat de la qual patí destrosses a cops de destrat.¹² La Casa de la Universitat, objecte d'almanco un assalt¹³ i la Seu, lloc d'asil de mascarats i proposada per fer illa entorn de la Seu que no hi hagués cases per poder atacar-la amb artilleria,¹⁴ es salvaren sense danys. Pel que fa a les propietats particulars, sovint sofriren diverses vexacions independentment que els propietaris o detentadors fossin morts, estiguessin fuits o es trobassin amagats. D'aquestes propietats es pot fer esment exprés d'horts, d'instal·lacions manufactureres i de cases en sentit genèric.

⁸ ARM. – A.H. 3.015. Aquesta font s'ha pogut emprar gràcies a la gentilesa de la Dra. Maria Barceló Crespi que la va transcriure per la seva Tesi Doctoral i en facilità una còpia.

⁹ Es tracta de: ARM. – R.P. 434 – ff. 138v-186: *Quartus quinternus descriptionum Sancta Eulalia. Descriptiones Quarti quinterni capibrevii* – 1514.

ARM. – RP. 434 – f. 1-52v: *Primus quinternus capibrevii illustrissimi ac potentissimi Domini Nostri Regis parrochie Sancte Eulalie Civitarum Maioricarum.*

Ambdós publicats a:

A. SANTAMARÍA: *Nueva planta de Gobierno de Mallorca. Enfitausis urbana y real cabrevación*, Palma de Mallorca, 1989, II, 835-898 i 914-988 respectivament.

¹⁰ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials sobre'ls adictes á la Germania en la Ciutat e Illa de Mallorca e penes de cos e d'haver a ells imposades après la reducció de 1523* - Palma de Mallorca, 1896.

¹¹ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 13: n° 126 – Joan Broto, teixidor de lli; 44: n° 470 – Andreu Salort, fuster.

¹² J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 22: n° 246 - Pere Vinyaveya, mesurador d'oli; 49: n° 587 - Antoni Morro, mestre d'aixa.

¹³ E. DURAN: *Les Germanies ...*, 272.

¹⁴ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 88: n° 1130 - Rafel Sbert, pintor; 51: n° 615 – el ballester Juliano.

Ciutat de Mallorca, al seu intramurs, havia heretat de la vella estructura andalusina tota una sèrie d'horts, vergers i, fins i tot, vinyes.¹⁵ Arrasar horts, la tala d'arbres¹⁶ i de vinyes (com les de mossèn Jaume Juny i altres)¹⁷ varen esser un dels objectius principals. Sembla que es tractava d'indrets a la part exterior de la murada: patiren els de la zona de la Porta Plegadissa¹⁸ i els de la de la Porta de Sant Antoni¹⁹ en general. Emperò s'actuà particularment amb especial ràbia contra els que cal considerar de mascarats més o manco assenyalats, tals com els del notari Bernat Mager que arribà a cobrar 2 ducats en concepte d'indemnització,²⁰ els de madò Veïna, prop dels rentadors de Santa Eulàlia, als quals, a més de perdre els arbres, se'ls enderrocaren totes les tàpies,²¹ els del també notari Jaume Mollet²² o els d'En Pruners.²³ Alguns dels arbres tallats servien per fer carbó que s'obsequiava als dirigents de la revolta.²⁴ Es salvaren, en canvi, els que eren de agermanats.²⁵ Es tracta dels horts de mestre Pere Vaquer, cirurgià, situats a la castigada zona de la Porta Pintada.

Pel que fa a instal·lacions, els cellers varen esser unes de les que varen merèixer especial atenció,²⁶ però són les relacionades amb manufactures les úniques de les quals se'n tenen notícies explícites i encara només dels tints. Segons la Talla de 1512, a Ciutat de Mallorca hi havia vuit tintorers en condicions de tributar;²⁷ entre els addictes a la Germania n'hi figuren nou.²⁸ Dissortadament no hi ha gaire coincidències entre els que compareixen en una font i l'altra. Per una banda, el primer que això permet deduir és que, en ambdós moments, el nombre de tints (en comparació als obradors d'altres activitats tèxtils) devia

¹⁵ M. BARCELÓ CRESPI: "Aspectes agraris d'un nucli urbà (Ciutat de Mallorca a la Baixa Edat Mitjana)", *BSAL*, 44, 1988, 195-202.

¹⁶ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 10: n° 59 - Joan Fàbregues, teixidor de llana; 21: n° 241 - Joan Malonda, paraire; 24: n° 86 - Miquel Planas, paraire; 24: n° 262 - el fosser En Figueres; 42: n° 451 - Rafel Gamundí, conrador; 71: n° 941 - Martí Pellicer, paraire; 84: n° 1087 - Pere Alzina, sabater; 85: n° 1100 - Joan Saragossa, ferrer; i 90: n° 1147 - mestre Antoni Salvador, teixidor de llana.

¹⁷ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 24: n° 263 - les de mossèn Juny varen esser objecte dels atacs de Bartomeu Roig, teixidor de llana; 52: n° 630 - Juan Çamar, bracer.

¹⁸ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 90: n° 1152 - Bernat Oriol, paraire.

¹⁹ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 8: n° 55 - Pedro Perot, *lo fill de la muller den Pedro tragner*.

²⁰ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 24: n° 262 - Bartomeu Roig; 26: n° 280 - Gabriel Abram.

²¹ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 10: 83 i 25- Joan Figuera; 26: n° 273 - Pere Mulet, bracer.

²² J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 26: n° 274 - Miquel Tomàs, fuster.

²³ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 40: 435 - Bernat Custurer, fuster.

²⁴ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 41: n° 442 - Poncet Armengol.

²⁵ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 29: 305.

²⁶ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 20: 223 - Joan Calafat, bracer *posa's en casa de En Caulelles y feu.se senyor del celler y dels altres cellers*.

²⁷ Es tracta dels següents:

NOM:	Assignat	Índex grup	Índex ciutat	Pagat	Índex grup	Índex ciutat
TORRANGI; Antoni	5'00	13'61	18'14	1'24	13'51	17'95
SALA; Joan	5'00	13'61	18'14	1'24	13'51	17'95
DELMEDO; Antoni	6'00	16'33	21'76	1'48	16'12	21'42
SALLERES; Pere	10'00	27'21	36'27	2'48	27'02	35'89
LLINÀS, Joan	10'00	27'21	36'27	2'48	27'02	35'89
SALA; Pere	30'00	81'63	108'81	7'48	81'48	108'25
RÍO; mestre Alonso del	100'00	272'11	362'71	25'00	272'33	361'79
BALLESTER; Bartomeu	128'00	348'30	464'27	32'00	348'58	463'10
total:	294'00			73'40		
mitjana:	36'75			9'18		

- ASIGNAT: ÍNDEX 100 = Mitjana 27'57 s.

- PAGAT: ÍNDEX 100 = Mitjana 6'91 s.

²⁸ J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 51: n° 613 - Esteva de Dino; 51: n° 624 - Bartomeu Moragues; 52: n° 632 - Gabriel Cerdà a. Magoi; 52: n° 635; - Vicenç Agost; 13: n° 133 - Antoni Pons a. Tarragoní; 52: n° 637 - Joan Benejam; 53: n° 643 - Ramon Terrassa; 60: n° 752 - Miquel Fiol; 67: n° 868 - Guillem Mora.

esser esclafit; per altra banda, que aquests tints es devien trobar en mans d'uns pocs membres: els econòmicament més sòlids. I això du a assenyalar que aquest tipus d'instal·lacions no sempre era de titularitat d'un membre de l'ofici, sinó que sovint es trobaven en mans d'inversors de la més variada procedència²⁹ que les explotaven en règim de companyia o, fins i tot, se n'intentava el monopoli,³⁰ per més que qui les havia de dirigir necessàriament havia d'esser un mestre tintorer. Es té, per tant, que considerar com a molt possible que els tintorers addictes a les Germanies formassin part dels estrats més baixos de l'ofici i que els damnificats fossin membres de la cúpula o molt propers a ella.

Tenint en compte aquest fet i que els menestrals de la manufactura tèxtil tengueren un paper destacat a les Germanies, no és d'estranyar, per tant, que certs tints fossin especialment castigats³¹ en el decurs dels actes de violència propis de la revolta: es saquejaren de llenya (no es perdonaren ni les bigues) i es cremaren.³² Hi ha unes poques referències genèriques que permeten sebre que alguns varen esser destruïts a mans de paraires:³³ els possiblement germans Bernat i Joan Oriol, i Joan Oriol, nebot del primer.³⁴ Bernat Oriol, a la Talla de 1512, va esser taxat en 16 s. dels que només en pagà quatre; a 1523, pagava 1 lliura. Juan i Joanot Oriol (pare i fill?) no hi figuren als llistats de 1512, però a 1523 pagaven 4 s. 6 d. i 10 s. respectivament. Joan morí de pesta i Joanot es quedà la botiga.

En un pla més concret, es té notícia de dos tints. Uns són els d'un tal Garau, destruïts per Gabriel Salom, cap de guaita;³⁵ els altres tints són els de mestre Bartomeu Ballester. En aquest segon cas, els assaltants varen esser el teixidor de llana Joan Ballester i el també teixidor Andreu Tallades.³⁶ Mestre Bartomeu Ballester havia estat el major contribuent del seu ofici a 1512, amb 32 s. i no deixà d'esser suggeridora la coincidència de llinatges entre el mestre tintorer i un dels agressors.³⁷ Andreu Tallades, a 1523, apareix taxat en 6 s. 6 d. Joan Ballester, a la talla de 1512, figura entre els contribuents menys afavorits: taxat en 3 s., només n'arribà a pagar 0'72 s., quan el màxim de l'ofici es situava en 12'48 s.; a 1523 se n'hi assenyalaven 6 s. S'ha de dir que el llinatge Ballester figura entre els més vinculats al món de la tintoreria i sempre ocupant una posició preeminent. Així, per exemple, es té que Francesc Ballester, a 1483, és el qui s'ocupà de signar un contracte amb Pere Terrencs per pintar un retaule lo qual *haveu fet per posar en la vostra capella al Carme*. El termes són suggeridors d'un encàrrec personal, però no pot oblidar-se que en el convent del Carme el Col·legi de Tintorers hi tenia la capella de la seva confraria.

Com es veu, es relativament fàcil deduir que, generalment, els implicats en aquest tipus de fets tenien fortes relacions d'interdependència personals i econòmiques. La majoria d'implicats en els fets es troben relacionats amb la manufactura tèxtil: són paraires i teixidors clarament inseribles en els estrats inferiors dels seus oficis. Cal suposar, per tant,

29 M. BERNAT I ROCA: *Els «III mesters de la llana»: Paraires, Teixidors de llana i Tintorers a Ciutat de Mallorca (S. XIV-XVII)*, Palma de Mallorca, 1995, 101-107.

30 M. BERNAT I ROCA: "De la companyia al monopoli. El cas dels tints (Segle XV)", *Afers*, 18, 1994, 443-460.

31 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 71: 941 – Martí Pellicer, paraire; 90: 1147 – mestre Antoni Salvador, teixidor de llana.

32 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 54 : n° 663 - Joan de Sant Johan, forner.

33 Aquest fet no suposa cap sorpresa si es té es en compte que durant tot el S. XV, el Col·legi de Paraires centrà una bona part dels seus esforços en enfonsar l'Ofici de Tintorers, cosa que conseguí i el col·legi desaparegué per no reerigir-se de bell nou fins ben entrat el S. XVII. Veure: M. BERNAT I ROCA: *Els «III mesters de la llana»* ..., 107-110.

34 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 90: n° 1152; 91 : n° 1154 i n° 1155.

35 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 69: n° 909.

36 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 54: n° 679; 55: n° 695

37 G. LLOMPART: *La pintura medieval mallorquina. Su entorno cultural y su iconografía*, Palma de Mallorca, 1980, 201-202: Doc. 348.

que les accions devastadores responien a casos bastants evidents de rivalitats entre membres d'un mateix ofici o d'activitats molt properes.

Amb les cases no era gaire diferent. A més del fet ben conegut de com hi va haver determinats agermanats que se n'ensenyoriren i les ocuparen durant la revolta,³⁸ se sap que Joanot Colom donà orde directa d'enderrocar-ne i que l'encarregat de fer-ho era el picapedrer Guillem Sagraera.³⁹ Molt probablement aquesta també era una de les activitats que duïen a terme els grups incontrolats que recorrien la ciutat, com els *doscents homens desmendats* que capitanejava el paraire Francí Garau,⁴⁰ però també hi devia haver accions a títol més personal i d'elles no en manquen notícies de caire general.⁴¹

En concret, es venen afectades les cases d'Antoni Ferrer,⁴² les de mossèn Pere de Santjoan, les d'un tal Barceló⁴³ i les de Jaume Vinyavella.⁴⁴ Fins i tot, no se'n salvaren ni les dels propis agermanats: la de mossèn Bernadí Tugores va esser una d'elles⁴⁵ Emperò, com en el cas dels horts, n'hi hagué d'especialment castigades. Unes d'elles varen esser les del ja esmentats En Pruners⁴⁶ o el notari Mager a qui, a més de la destrossa, *se li furtaren totes les portas y pots de sa casa*.⁴⁷ Aquest tipus d'accions contra les portes, de caràcter vertaderament simbòlic pels usos de l'època, no era un fet insòlit. El mesurador d'oli Pere Vinyavella *anava [...] ab una destraleta a la ma per esclafar caxas y rompre portas*.⁴⁸ Francesc Aixartell *abatia les portes de la casa de la Sra. Vicensa*.⁴⁹ I també es donava l'acte ben significatiu de treure les portes de polleguera com en el cas del paraire Rafel Sans a mans del també paraire Miquel Planes i la seva esposa.⁵⁰

Tot aquest conjunt d'accions derivà en el paisatge urbà que es reflecteix en part el *Libre de Reparacions*, per més que tan sols es centri en les possessions reials, i se li aplicaren diferents qualificatius per tal de donar compte del seu estat: desocupat, a la ruïna, ruïnós, inhabitat o tancat; en algunes ocasions s'indica si es trobaven enderrocades i en altres s'especificà l'orde d'adobar, és a dir, d'emprendre reparacions. Normalment, no s'usà un sol d'aquests qualificatius o indicacions, tal i com es pot veure en el Quadre 1.

38 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 20: 223 – Joan Calafat, bracer, en casa de mossèn Caulelles; 27: n° 287 – Joan Ripoll, bracer, es va fer senyor de la casa den Salvà, notari; 28: n° 299 – Antoni Cardona, teixidor de llana, i altres se feren senyors de la casa de Na Terrers; 56: n° 700 – Joan Orell, paraire, i dos fills seus *s'eren fets senyors de la casa dels Cotoner*; 59: 749 – Bernat Sagraera, paraire, *era's fet senyor de la casa de mossèn Sureda*.

39 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 80: n° 1142.

40 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 8: 52.

41 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 19: 208 - Jaume Barberà, ferrer o menescal; 40: 428 - Bartomeu Ballester, manyà; 55-56: 695 – Andreu Talades, teixidor de llana; 71: 941 – Martí Pellicer, paraire; 86: 1102 – Joanot Gil, fill de mestre Joanot, spingader, *entre'ls altres enderrocava les cases ab un may*.

42 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 25: n° 273 – Pere Mulet, bracer, que a més furtà [...] llenyam.

43 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 82: n° 1065 – Joan Rosselló, sastre; 88-89: n° 1132 – mestre Borràs, calderer i un fill seu.

44 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 44: n° 470 – Mateu Lloret, mariner.

45 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 48: n° 555, *genre de moss. Cavalleria: anà a Manacor ab gent per lochtinent de Governador per lo poble, y apres li destrossaren la casa é amagá's perque los agermanats el volien matar*.

46 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 9: n^o69 – Joan Mas a. Coxo; 24: n^o262: el fosser En Figuera; 26: n° 279 – Pere Salvà, portador de lletres.

47 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 24: n° 263 – Bartomeu Roig, teixidor de llana - 24: n° 261. Fins i tot, les ires contra aquest notari afectaren les cases del seu sogre, assaltades per Joan Lladó, bracer.

48 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 72: n° 246.

49 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 16: n° 159.

50 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 10: n° 86.

La situació més abundant correspon a l'expressió ruïnós que s'aplica 66 vegades. En dues ocasions, es tractava d'edificis relacionats amb el servei públic: el Porxo de la Peixateria i el Porxo de la Drassana. De la Peixateria, es pot dir que es tracta del lloc conegut popularment com a Gàbia o Rastrillo, venint-li aquest darrer nom per les barreres de ferro que sostenien la porxada i on hi figuraven les armes d'Aragó.⁵¹ En el cas de les Drassanes, el seu estat, entre els anys 1500 i 1516 era de pràctica rutina, limitant-se a la reparació d'embarcacions, sense cap activitat constructora.⁵² En ambdós casos, s'encomanaren les accions necessàries als jurats.

Pel que fa a les cases, de dues s'indicà que es tractava de cases inhabitàbles: la de mestre Eloi i la de mossèn Jordi Pont, ambdós a la parròquia de Santa Eulàlia, la zona de ciutat on més casos s'anotaren. Això fa pensar que totes les restants cases, així com les 8 que apareixen definides com a cases a la ruïna es trobaven en un estat precari però encara habitables, mentre que les no útils cal identificar-les amb les 20 que es donen com a enderrocades.

El fet que sigui Santa Eulàlia la més vegades esmentada dona lloc a poder sobre alguns detalls de qualsevol de les cases (tipologia, confrontants, ...) gràcies a que A. Santamaría publicà un corpus documental d'aquesta parròquia,⁵³ tal i com s'informa a continuació:

- Joan Cardils: Era hostaler i les cases tenien dos portals.⁵⁴

- Bartomeu Casado: Era mestre cinter. Es tracta d'un dels sermonadors més remarcables, ja que anava per les carreres com a *frare a altes veus y per pllassas se feya rotlo*. El tema principal dels seus sermons era el del rei Encobert. Tenia almanco dos fills, un dels quals morí penjat a Eivissa. Se'l qualificà de matador i se li atribuïa la mort d'un paraire anomenat Domenge, d'un tal Pere Gerrer i de dos o tres altres.⁵⁵ Era natural de Sevilla, d'on vengué a Mallorca a la segona mitat del s. XV, demanà franquesa i se li atorgà el 22 de novembre de 1484.⁵⁶ A la Talla de 1512 apareix taxat en 7 s. dels que només en pagà l'72 s. Cases amb dos portals, ruïnoses i es trobaven a la parròquia de Santa Eulàlia.⁵⁷

- Pau Fuster: Pescador. A 1525 ja era mort. Les seves cases eren de dos portals en alou de Pere de Santjoan.⁵⁸

- Antoni Garau: Picapedrer. Estava a sou den Colom.⁵⁹ Les seves cases figuren com a enderrocades. Les havia comprades l'any 1513 a Pere Feliu Busquets, mercader, en alou del paborde de Tarragona amb 20 s. de censal. Es trobaven a la parròquia de Santa Eulàlia. Confrontaven amb carrer públic; l'hospici del magnífic Pere Sanglada, donzell i l'hospici del magnífic doctor en lleis Berenguer Esbert.⁶⁰ Aquest doctor en lleis va ésser un dels

51 F. BELTRAN SERRANO; M. BERNAT I ROCA: "«Dels peys, ne en qual manera los deu hom usar». Alimentació i consum de peix a la Mallorca del S. XIV", *BSAL*, 55, 1999, 119-144. Veure 126-127.

52 F. SEVILLANO COLOM; J. POU MUNTANER: *Historia del puerto de Palma de Mallorca*, Palma de Mallorca, 1974, 135-136.

53 És el ja esmentat a la nota 7.

54 ARM. R.P. 434 - f. 138v.

55 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 32: n° 342.

56 O. VAQUER: "Immigrants a Mallorca a la segona meitat del S. XV", *BSAL*, 55, 1999, 353-362. Se'l troba a la plana 354.

57 ARM. R.P. 434, f. 152.

58 ARM. R.P. 434, f. 94v.

59 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 17.

60 ARM. R.P. 434, f. 4.

lloctinents que deixà Jaume Roca quan abandonà el seu càrrec de lloctinent i partí cap a Barcelona. Participà a la revolta contra els germans Colom. Partí a Sicília i la seva casa va esser ocupada pels dirigents de la revolta, per la qual cosa demana composició.⁶¹

-Gabriel Mora: Prevere beneficiat de Santa Eulàlia. Unes cases amb un portal en alou propi.⁶²

-Basili Morell: Ciutadà. Les seves cases confrontaven amb les de Maciana Monja.⁶³

-Joan Nicolau: Les seves cases eren de tres portals. Les tenia part en alou propi i part en alou dels hereus de mossèn Bova, prevere.⁶⁴

-Tomàs Pelegrí: Notari. A la talla de 1512 figura taxat en 25 s., dels que en pagà efectivament 6'24 s. A 1525, ja era mort. Posseïa un celler confrontant amb cases del magnífic Francesc Bartomeu.⁶⁵

-Josep Piquer: Candler d'ofici, actuà com a còmit i oficial de la fusta. Com a sermonador, predicà la Germania a la vila de Sóller.⁶⁶ Era l'hereu del també candler Joan Piquer i les seves cases, a la parròquia de Santa Eulàlia, confrontaven amb les de Joan Calafat, corredor de coll, i es trobaven a la ruïna.⁶⁷ A 1525 ja era mort.

-Jordi Pont: Prevere. Tenia unes cases amb tres portals⁶⁸ i són un dels dos casos en què apareixen com a deshabitades.

-Nicolau Riera: Paraire o calceter. A més de figurar com a sermonador, va esser desener i guarda al castell de Felanitx. La seva acció més destacada consistí en prendre els bastons als oficials reials. Morí de pesta.⁶⁹ Tenia les cases a la parròquia de Santa Eulàlia, amb tres portals.⁷⁰

-Gaspar Torres: Les seves cases, abans de 1514, havien estat de Joan Morro i confrontaven amb les dues cases del candler Antoni Blanc.⁷¹

-Miquel Vilardell: Les seves cases tenien dos portals.⁷²

Com es pot veure, entre els identificats, són varis els individus que apareixen directament implicats en la revolta i encara se n'hi pot afegir una segona sèrie dels quals, sabent-se que hi participaren, no se n'ha pogut trobar informació sobre els immobles. Uns i altres són els que figuren en el Quadre 2, del qual es desprèn que el nombre d'implicats

61 P. PIFERRER; J. Mª QUADRADO: *España. Sus monumentos y artes. Su naturaleza e historia. Islas Baleares*, Barcelona, 1888, 366.

E. DURAN: *Les Germanies ...*, 302 i 404.

62 ARM. R.P. 435, f. 114.

63 ARM. R.P. 434, f. 33-33v.

64 ARM. R.P. 434, f. 174.

O. VAQUER: "Immigrants a Mallorca a la segona meitat del S. XV", *BSAL*, 51, 1995, 125-140. A la plana 135 documenta l'arribada a Mallorca, a 1456, d'un Joan Nicolau, hostaler, procedent de Tarragona.

65 ARM. - R.P. 434 - f. 1-1v.

66 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 21: n° 231.

67 ARM. - R.P. 434 - f. 30.

68 ARM. - R.P. 434 - f. 177v.

69 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials ...*, 80: n° 1045.

70 ARM. - R.P. 435 - f. 125v.

71 ARM. - R.P. 434 - f. 35.

72 ARM. - R.P. 435 - f. 111.

identificables no és excessiu, però si que cal veure'l com a representatiu. Els que resta enumerar són els següents:

-Antoni Barceló: Només se'n sap que va esser *affectat*.⁷³

-Gabriel Buades: Blanquer. *Morí en lo primer camp en favor de la germania*.⁷⁴

-Pere Cerdà: Apareix grafiat Serda. Actuà com a conseller de guerra dels agermanats i anà d'ambaixador a Sóller i Alcúdia. A tot això s'hi afegia la seva activitat com a sermonador o difusor de la ideologia agermanada, manifestant opinions com la de què l'assalt i mortaldat del castell de Bellver havia estat cosa bona ja que *lo poble era senyor de la terra, havia de esser senyor de les fortaleces*. En conjunt, se'l considerà un personatge prou perillós com per esser definit com a *inductor y seductor de mal*.⁷⁵ A les composicions va esser condemnat a pagar 320 lliures i se'l considerà inculpat de *haver entrevingut en los demnats consell que los de la Jermania tenien contra Alcúdia y contra lo dit senyor loctinent y contra los vassals feels*.⁷⁶

-Andreu Ferrer: Era notari i actuà com a *scrivà del poble*. Va esser guarda de la murada. En el moment de fer-se les investigacions consta que es trobava *exellat del regne*⁷⁷ a conseqüència de la condemna que se l'imposà amb les composicions.⁷⁸ A la Talla de 1512 surt taxat en 10 s. i en pagà 2'48 s.

-Joan Frigola: Paraire. Va esser desener i guarda de la murada.⁷⁹

-Gabriel Fonoll: Teixidor d'ofici. Se'l presenta com a *vell terrible [...] de mala y perversa intenció, scandalós, instador tostemps del mal*. Malgrat la seva avançada edat, participà a les sortides contra les tropes del virrei i feia guarda a la murada. *Morí spantat quan la ciutat se reduhí*.⁸⁰

-Llorenç: Era bastaix.⁸¹

Rafel Massot: Teixidor de llana.⁸² Consta de forma explícita que, al fer-se la visura de les cases, es trobava *absent per germania*.

-Bartomeu Olivar: El seu ofici era el de sastre. El seu compromís amb la Germania no degué esser gaire destacat i només se'n diu que *no feya mal a ningú* i consta que ja era mort a 1525.⁸³ Apareix a la Talla de 1512 on se'l taxa en 5 s. pagant-ne realment 1'24 s.

-Bartomeu Quintana: Bracer, se'l tenia per mal home. Morí prop del convent de Jesús.⁸⁴

73 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 73: n° 979.

74 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 18: n° 189.

75 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 80: n° 1047.

76 ARM. – A.H. 4.806 – f. 45.

77 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 75: n° 998.

78 ARM. – A.H. 4.806 – f. 2.

79 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 81: n° 1055.

80 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 59: n° 747.

81 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 45: n° 128.

82 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 12: n° 378.

83 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 36: n° 378.

84 J. Me QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 69: n° 903.

-Gabriel Sagrera: Picapedrer; membre de la família dels Sagrera. Consta com a nebot dels germans Colom. Professionalment, apareix qualificat com a *maneyfle del offici de picapedrers* per més que va esser l'encarregat d'enderrocar les cases per orde de Joanot Colom. Se'l descriu com a molt furiós i prenent part en tot tipus d'accions violentes.⁸⁵

-Antoni Serra: Mercader. També actuà com a sermonador i *anava per ciutat predicant la fe den Colom*. Va esser guarda de la Llonja.⁸⁶

-Damià Serra: Era paraire. Participava armat a les mostres i aplecs d'agermanats, i anà a Eivissa contra el virrei Miguel de Gurrea.⁸⁷

-Antoni Xeveri: Pintor. Apareix amb el llinatge grafiat Xavari. Morí a Eivissa quan hi anà amb l'armada de Francesc Colom.⁸⁸

S'ha de fer constar que, en el *Libre de les Reparations* s'hi registraren una sèrie de manaments encaminats a adobar les immobles que, a criteri dels perits que feien la visura, així ho requerissin. Per regla general i com es veurà a l'apartat següent, aquestes ordes es dirigiren als censalers, però hi ha algunes vegades que qui les reberen varen esser els estadans.

Això és el que es té amb unes cases a la illa den Salvador Monjo, de la parròquia de Santa Eulàlia, de les que no consta el titular. És també el que li passà a Joan Burgues (Reg. 11), al que es cominà a fer els adobs necessaris. I succeí amb les cases del capeller Miquel Garau (Reg. 27): se li prohibí vendre o fer cap obra sense llicència i només se l'autoritza d'efectuar un canvi de bigues en una arcada de pedra traient les tals bigues de ca seva. En els tres casos esmentats es va fer constar clarament que o s'emprenien les obres o s'havien de renunciar els drets a altres censalers. L'únic que es pot deduir és que estadans i censalers eren unes mateixes persones.

Els censalers.

Com és prou sabut, el sistema de tenença que es derivà del Repartiment del s. XIII va esser majoritàriament el fonamentat en l'establiment que, aviat, es substituï per l'emfiteusi. Aquest sistema, heretat del Dret Romà, distingia entre domini útil i domini real, i és el fonament dels sistema feudal mallorquí. En el cas de propietats agràries, s'ha pogut documentar que la piràmide emfiteùtica reproduïa gairebé exactament la feudal d'altres indrets, arribant-se a constatar fins a vuit escalons diferents.⁸⁹ Amb tot, no existeixen estudis profunds sobre l'emfiteusi urbana que demostrin el grau de complexitat a què es podia arribar.⁹⁰

L'època en què es redactà el *Libre de Reparations* és ben demostrativa del desgavell que existia en el sí d'aquest tema, particularment en les possessions reials. A 1512, el rei Ferrà el Catòlic ordena la realització del primer cadastre de l'illa i precisament les tàctiques

85 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 43: n° 1142.

86 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 43: n° 466.

87 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 72: n° 957.

88 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 16: n° 162.

89 A. M. RODRÍGUEZ CARREÑO: "Conquesta i feudalització: Els cas de Pollença, Mallorca, (1298-1304)", *Estudi General*, 5-6, 1985-1986, 371-387.

A. M. RODRÍGUEZ CARREÑO: (1994) "Dos moments en al colonització feudal del Nord-Oest de Mallorca (Pollença, 1298/1304-1319/1325)", *Afers*, 18, 1994, 369-403.

90 A. SANTAMARÍA: *Emfiteusis urbana y real cabrevación* ..., *ibid.* Malgrat el títol, aquesta obra no és una anàlisi dels sistema emfiteùtic urbà sinó la presentació d'un conjunt documental, relacionat amb el tema, que requeriria un estudi molt més detallat.

dilatòries de certs grups per emprendre aquest recompte varen esser una de les causes de l'esclafit agermanat. Tres anys després, el propi patrimoni reial es trobava amb pràctica fallida pel descontrol que hi havia en la gestió dels drets que generava.⁹¹ En bona mesura, el *Libre de les Reparacions* forma part d'aquest conjunt i les tàctiques usades pel procurador reial van molt més enllà del simple fet d'una visura de cases, el seu inventari i ordenar-ne la seva reparació.

En principi, es suposa que tots els immobles ressenyats formaven part de la porció reial. La seva distribució es concentrava a les zones de Ciutat de Mallorca que havien format part de la porció reial directament o de la de Nunó Sanç. En conseqüència, el senyor eminent era el monarca. És a partir d'aquí que es poden rastrejar els censalers. Ara bé, per Ciutat de Mallorca i pels casos en estudi, el concepte de censaler requereix algunes matisacions. No apareix aquí el mateix esquema que per les propietats agràries. Sols excepcionalment es pot intuir una sèrie de graons de censalers. Una mostra en seria el Registre 1 i és el següent:

- primer escaló: Pau Vicenç.
- segon escaló: Ambrós Deleni i els hereus de mossèn Pere Joan Desclapers.
- tercer escaló: Pau Fuster, habitador de la casa.

Malauradament, la resta d'anotacions no són tan explícites. Però de l'anàlisi de la terminologia usada es pot inferir que la major part dels censalers no eren veritables posseïdors del domini real, o almanco de part d'ell. De fet, en la documentació anterior a les Germanies sobre immobles de la porció reial es veu la complexitat d'aquests censals. Es prenen censals sobre tot un immoble, sobre una part d'ell i, fins i tot, sobre dependències específiques com podien esser horts o cellers. En aquest sentit, la fórmula usada és *pren.hi censal*, fet que ve a demostrar com es tracta més d'una servitud que d'un dret de possessió. Existeix un altre element que confirma aquest panorama i és la presència considerable de beneficis o institucions eclesiàstiques que rebien rendes per aquest motiu: els preveres mossèn Pere Gaià (Reg. 4), mossèn Simó (Reg. 69) i mossèn Antoni Quart (Reg. 97), els capellans de la Capella Reial de Santa Anna (Reg. 93), la Confraria de San Bernat (Reg. 109 i 114), els Capellans de Santa Eulàlia (Reg. 63 i 65), els Pares de Sant Domingo (Reg. 103), Sant Bartomeu (Reg. 90) i un indefinit consignat a capellans (Reg. 95). El fet es que aquests censalers apareixen més com a receptors de donacions gracioses per part de la monarquia sobre determinades propietats urbanes que no com membres d'una clara piràmide emfítèutica.

Una vegada aclarit aquest punt, cal esbrinar quin era la personalitat i el paper d'aquests censalers, encara que només sigui d'una manera minsa al no haver-los pogut documentar en la seva majoria. S'ha de dir que del total dels 114 registres, sols consten clarament 55 casos on s'expliciten els censalers. Aquest fet no permet suposar que la resta d'immobles no en tenguessin, sinó més bé que no se'l localitza i, fins i tot, es troben anotacions on s'indica que no hi ha censaler conegut o es que se l'esmenta per veu pública (*diu.se*).

⁹¹ A més del ja esmentat a la nota 7, veure:

A. SANTAMARÍA: "La época de Fernando el Católico y la Germania", *Historia de Mallorca*, 1972, III, 97-139.

A. SANTAMARÍA: "Sobre la gestión fiscal y la coyuntura económica en Mallorca en torno al año 1510", *Mayúrga*, 14, 1975, 21-61.

A. SANTAMARÍA: "Teoría de la cabrevación del Reino de Mallorca", *BSAL*, 41, 1985, 79-98.

A. SANTAMARÍA: "Práctica de la cabrevación en el Reino de Mallorca", *BSAL*, 42, 1986, 16-92.

Llevat dels eclesiàstics, que ja s'han referit, el llistat dels censalers conegut presenta un panorama social prou diversificat; en altres paraules, no es trobaven monopolitzats per un estament en particular. A més, sols excepcionalment una mateixa persona acumulava diversos censals, com en el cas de la senyora Joana Valentina (Regs. 2, 18, 29). D'alguna manera, aquest panorama s'assembla molt a certes companyies o establiments productius de la segona mitat del S. XV que tenien una propietat molt fragmentada i en mans d'inversors no precisament privilegiats.⁹² Aquesta diversitat de procedències permet entendre també el paper d'algun d'aquests censalers al llarg de les Germanies i amb la política seguida per la procuració reial a l'hora de manar certes intervencions. Tal com es veurà, les ordres no varen ésser homogènies; en el cas de determinats censalers els manaments implicaven un càstig encobert o un possible negoci ruïnós, mentres que en altres casos era una veritable especulació. El fet curiós és que el grau d'implicació dels censalers amb les Germanies no és sempre un factor determinant a l'hora de veure el grau de duresa aplicada.

Un dels pocs casos on es detecta amb claredat que aquest element degué pesar d'alguna manera és el de mossèn Pere Joan Albertí. No cal aprofundir en la personalitat d'aquest cavaller clarament vinculat amb la revolta agermanada.⁹³ Era el darrer censaler conegut d'unes cases ruïnoses d'estadà no nomenat situades a l'illa de mossèn Quint de la parròquia de Sant Nicolau (Reg. 43). Lacònicament, s'anotà *és.li stat fet manament continuat en comú ordinari que s'empera y adob*. Més punxant va ésser el cas de Vicenç Bibiloni i Joan Figuera, censalers d'un arcada prop de la Plaça de la Quartera (Reg. 32). Vicenç Bibiloni, que apareix grafiat com a Babiloni, era sabater d'ofici, tenia una casa amb un portal en alou del Temple⁹⁴ i no se li coneix cap acció remarcable; en canvi, de Joan Figuera, ferrer, se sap que en el decurs de les Germanies va ésser un dels que participà activament en l'enderrocament de les tàpies de l'hort de madó Veïna *dels levadors*.⁹⁵ També se sap que a la Talla de 1512 se'l taxà en 3 s. dels quals només en pagà 0'72 s. i que posseïa unes cases a la parròquia de Sant Eulàlia amb dos portals en alou de mossèn Tomàs Serra, ciutadà.⁹⁶ Se'ls havia fet manament de reparar dit arc el 12 d'octubre de 1525 i sobre el document en estudi ja consta com a adobat. Encara en un altre cas tengueren un tractament més lleuger, ja que no reberen ni tan sols orde fer cap reparació. Es tracta de la muller del barquer Gabriel Bauçà (Reg. 78). Era censalera d'unes cases ruïnoses situades a l'illa de mossèn Miquel Puigdorfil de la parròquia de Sant Jaume. El marit, durant les Germanies havia estat portador de lletres falsificades en favor del poble. A la repressió, va ésser condemnat a mort i penjat.⁹⁷ Malgrat aquest antecedents, no se l'imposà cap orde en particular.

En altres ocasions en què es té notícia de com no reberen perjudici especial es dona la coincidència d'ésser obertament mascarats o gaudir de bones relacions. Entre els primers es pot parlar dels hereus del ciutadà mossèn Joan Gual, que prenién censal, juntament amb el mercader Pere Cerdà, d'unes cases enderrocades de Praxedis Giberta, a la parròquia de Sant Eulàlia, illa de Francesc Falcó (Reg. 14). Probablement es tracta d'una de les germanes Gibertes, esparteres, ben conegudes per la seva passió agermanada.⁹⁸ Pere Cerdà ja se l'ha tractat com a titular d'unes cases. Pel que fa a mossèn Gual, s'ha de dir que, en el decurs de

92 Un bon exemple d'aquest sistema d'explotació és el que regí els molins de la síquia den Baster (tan fariners com bladers) al llarg del S. XV, on la renda s'arribà a fraccionar entre 15 subjectes, de la més variada extracció social. Per més detalls, veure: ARM. A.H. 422 (Pregons) – ff. 35-35v.

93 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 6: n° 18.

94 ARM. – R.P. 434 – f. 142v.

95 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 10: n° 83.

96 ARM. – R.P. 435 – f. 122.

97 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 45: n° 492.
E. DURAN: *Les Germanies* ..., 45.

98 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 11: n° 94.

la revolta, rebé un poder de Francesc de Gurrea, fill del virrei, per organitzar l'ajuda a Alcúdia i s'havia d'encarregar de l'administració dels doblers des de València.⁹⁹ L'hereu de mestre Llorenç Messeguer (un germà seu) i la muller de mossèn Joanot de Santjoan preniën censal de les cases de Joan Torres a la illeta den Planes de la parròquia de Santa Eulàlia. Constaven com en estat de ruïna i deseparades (Reg. 9). No varen esser molestats i això que mestre Messeguer havia estat l'electe pels teixidors de llana a 1521 en els consells de Sant Francesc.¹⁰⁰ De la personalitat de mossèn Joan de Santjoan no es tenen notícies clares, però cal recordar que Joan Crespí salvà la vida momentàniament quan el destituïren refugiant-se a la casa de Pere de Santjoan de La Bastida.¹⁰¹ El censals sobre les cases de Jaume Boixeres estaven en mans dels hereus de mossèn Bartomeu de Verí. Es localitzaven a l'illa den Gasset, de la parròquia de Sant Nicolau. Sols consta que es trobaven deseparades i no es donà cap orde sobre elles. Val a dir que mossèn Bartomeu de Verí fou lloctinent de Jaume Roca, regent de la governació per la Germania.¹⁰² Juntament amb el seu parent misser Antoni de Verí,¹⁰³ formà part del grup de cavallers que conspiraren per aconseguir la destitució del virrei Miquel de Gurrea.

Ja s'ha posat esment com al darrera d'algunes de les ordes del procurador reial s'hi pot detectar un fort procés d'especulació. L'excusa de compondre els edificis ruïnosos o enderrocats pressuposava moltes vegades passar per damunt els seus habitants, si n'hi havia. És cert que, en algunes moments, es detecta com eren ells mateixos qui adobaven o havien d'adobar les cases; fins i tot, cal la possibilitat de que alguns immobles es trobàs ocupat per qui no hi tenia títol ni drets. En tot cas, es tracta de fets minoritaris. La tàctica més habitual, per tant, era ordenar els ocupants el seu adob sots amenaça de *ser retut a censalers*. Es podria pensar que aquesta pràctica era una política afavoridora d'aquest grups, però la realitat demostra una major complexitat. Si fallava l'estadà, es manava al darrer censaler que es fes càrrec de les despeses de l'adob sots pena de perdre les rendes. Si es té en compte que els darrers censalers, habitualment, eren persones de baix potencial econòmic, tant i més després de la revolta, es pot comprendre la quantitat d'ocasions en què aquesta orde era difícil d'acatar i com servia per donar pas a censalers més interessants.

Un bon exemple d'aquesta política és el de les cases d'Onofre Comelles (Reg. 74). Hi prenia censal la senyora Elionor de Pax i se li ordenà que en el termini de 10 dies les hagués d'adobar i posar en segur. Se li donaren tres dies de gràcia, però ella va renunciar al censal i tots els drets que hi tengués. Amb la qual cosa es va fer semblant manament a un altre dels censalers mossèn Jordi Santacília. D'aquí que es pugui comprendre com es va poder acumular propietat urbana en poques mans, ja que aquesta tàctica moltes vegades permetia concentrar domini útil i domini real. Un altre exemple demostratiu d'aquesta tàctica és el d'unes cases situades a la illeta de Santa Clara, ruïnoses i sense senyor (Reg. 107). A instàncies de Catalina Domenge, una de les confrontants, s'entregaren a mossèn Joanot Riera que es deia que era el darrer censaler. Se li ordenà que les adobàs i, com a compensació, se l'autoritzava a establir-les a o vendre-les. En cas contrari, perdria els suposats censals. No és aquest l'únic cas en què varen esser els veïnats els qui denunciaren el mal estat d'un edifici pel perill que suposava a les seves cases. El procurador reial emeté un manament a mossèn Joanot Fortesa (Reg. 94) per a què compongués les cases de Jordi Tries, barreter i ja difunt, situades a l'ala llarga de Sant Domingo. També es deia que havia

99 E. DURAN: *Les Germanies* ..., 309.

100 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 78: n° 1025.
E. DURAN: *Les Germanies* ..., 274.

101 E. DURAN: *Les Germanies* ..., 296.

102 E. DURAN: *Les Germanies* ..., 293.

103 J. Mª QUADRADO: *Informacions judicials* ..., 82: n° 1071. El doctor Verí va esser regent de la cancelleria per lo poble i se'l considerava responsable d'actes com el de feu ofegar lo fill de mossèn Pau Sureda.

d'emparar-les i adobar-les en un termini de 10 dies, assegurant en primer lloc els confrontants. En cas contrari, hauria de renunciar al seu censal a primers censalers.

Un grup més de censalers, amb una deduïble vinculació amb la revolta per més que no documentada en aquests moments, sí que es va veure objecte de manaments molt concrets com els d'adobar les cases en un termini de 10 dies o perdre'n els drets que tenguessin sobre elles. En termes simples, es té el cas de les cases Pere Vidal (Reg. 19), el del ferrer Arnau Garau (Reg. 24) i el del prevere mossèn Mora (Reg. 26). Un cas un tan particular és el de les cases de Bartomeu Olivar, ja tractat a l'apartat anterior; estaven en ruïna i varen esser *retudes a la cort*, per més que hi havia censalers coneguts com ara Pere Contestí¹⁰⁴ que en treia 12 s., els capellans de Santa Eulàlia per 20 s. i els hereus de Miquel Teres, amb una quantitat no especificada.

L'exemple de les cases de Bartomeu Olivar presenten un cas excepcional, ja que foren *retudes a la cort*. És comprensible com la procuració reial a 1525 no es podia fer càrrec directament de les enormes despeses que suposava la rehabilitació d'una ciutat malmesa per les Germanies i la pesta subsegüent. És a partir d'aquestes premisses que es fa comprensible la tàctica d'entregar determinats immobles a uns censalers que, de fet, en trien beneficis econòmics més aviat minsos. Un sector molt particular i que vendria a confirmar aquest panorama és el d'aquells que, essent habitants d'unes determinades cases, eren titulars dels censals d'unes altres (Reg. 13 sobre Reg. 14 i Reg. 30 sobre Regs. 2, 18, 29).

Una altra categoria a tenir ben present és, per tant, aquella a la que apareix amb l'anotació de *retudes a censalers*. Són les cases de mossèn Basili Morell on el censaler era el prevere mossèn Pere Gaià (Reg. 4), les del mercer Gabriel Roger amb els censals a benefici de la senyora Bennàssera¹⁰⁵ i la muller de mossèn Perot Genovart,¹⁰⁶ les del ferrer Pere Fiol, ja mort, on només figura mossèn Pere Joan de Palou (Reg. 44), les d'Antoni de Niça¹⁰⁷ amb el censalers [Puig] d'Eros i Guillem Valentí (Reg. 59), les del ja comentat Joan Frigola *retudes a mossèn Felip Aulesa*¹⁰⁸ (Reg. 61), les de mossèn Francesc Ballester (Reg. 90) i les innominades cases del Registre 36 entregades a mossèn Perot Bennàsser. Consten els casos excepcionals amb l'anotació de *en alou del senyor rey* de les cases de la senyora Muntanera, ruïnoses, *retudes a mossèn Antoni Quint* (Reg. 52) i les d'unes cases també ruïnoses entregades a Miquel Moragues i als germans Bartomeu i Gaspar Umbert.

Per últim, cal parlar d'una categoria molt concreta: les cases desamparades. Sota aquesta qualificació s'hi podria deduir que es tractava d'immobles sotmesos a la figura legal de l'empara o segrest judicial. Aquest fet sols s'hauria pogut confirmar si els possibles titulars haguessin tengut sentència judicial de segrests de bens; emperò, el casos en què es factible deduir aquesta circumstància són minoritaris per la qual cosa es pot suposar que l'empara s'aplicava igualment a immobles de titulars desconeguts, absents o morts sense que es coneguessin hereus. De fet, les més abundoses són aquelles en què el titular apareix com a difunt; en canvi, n'hi ha unes altres on no es fa esment d'aquesta circumstància i, finalment, n'hi ha unes poques en les que ni tan sols es pot documentar en mans de qui es trobaven.

104 Valorat, en principi, a la Talla de 1512 en 60 s. dels quals sols en pagà 15 s.

105 El seu nom era el de Clara i, a 1512 hauria d'haver pagat 6 s. i només en pagà 1'48 s

106 A la Talla de 1512 consta que havia de pagar 64 s. i només contribuï en 16 s.

107 Grafiat Nissa, apareix a la Talla de 1512 havent de pagar 7 s. per només fer-ho amb 1'72 s.

108 Taxat a 1512 amb 32 s. dels quals en pagà 8 s.

Conclusions.

Un document aparentment simple demostra unes possibilitats d'anàlisi cabdals per a una època determinant de la Història de Mallorca. La ciutat que apareix retratada a 1525 és caòtica, com era d'esperar. Malgrat tot i pel que es refereix a la porció reial, aquest desgavell és més aparent que vertader. Hi hagué cases que s'enderrocaren a causa del clima bèl·lic o per la pesta; altres, tal volta, foren enderrocades per sentència judicial i encara unes altres senzillament caigueren per falta de cura. Cal recordar que, a principis del S. XVI i molt en particular en els edificis populars, imperaven uns sistemes constructius molt poc sòlids, fonamentats més en el tapial que no en la pedra o el marès. Aquesta tècnica pot ésser molt efectiva segons els materials usats, el sistema de confecció i, especialment, la conservació que se'n faci. Un edifici de tapial deshabitat i sotmès a les inclemències climàtiques podia arruinar-se en pocs mesos.

La procuració reial patia una crisi de renda endèmica i, a 1525, no disposava de prou potencial com per emprendre l'adob de tota una sèrie d'immobles, tant i més si aquests eren més dels 114 aquí ressenyats. El problema s'agreujava quan bona part dels antics estadans havien mort o es trobaven absents. L'estratègia política consistí en entregar a mans privades aquestes obres. És a partir d'aquí que es comencen a detectar les disfuncions.

En el cas de agermanats coneguts, aquestes ordres es convertiren en una veritable condemna que, de fet, amagava una expropiació ja que els estadans no podien fer-se càrrec de les despeses que se'ls exigien. En conseqüència, s'ascendí a un segon nivell, encarregant les obres als darrers censalers. En aquest cas, moltes persones també tendien a renunciar als seus drets tota vegada que tampoc podien fer front a les despeses. Es conseguia, d'aquesta manera, eliminar de la piràmide determinats segments per afavorir-ne d'altres. Finalment, es detecten casos en els que l'entrega dels immobles es feia concentrant, de fet, domini útil i domini real en veritables actes d'especulació urbanística.

El que es detecta, en resum, és una política que aparentment anava a solucionar un problema puntual de Ciutat de Mallorca, però que, a la pràctica, s'encaminava a eliminar elements febles que vivien de rendes o completaven amb elles la seva economia personal per concentrar-les en mans de segments específics. Per tant, tal manera de fer les coses no s'ha de veure sinó com una forma més de fer efectiva la repressió postagermanada.

QUADRE 1: Relació alfabètica de titulars d'immobles i estat

Reg.	Nom del titular:	P.	Tipus d'immoble	Estat de l'immoble:						
				1	2	3	4	5	6	7
56		SC	el porxo de la drassana			x				
20		SE	el porxo de la pescateria			x				
97	Aixartell, Francesc	SE	Cases	x		x				
96	Aixartell, Gabriel	SE	Botigues			x				
19	Abanell, Felip	SE	Cases						x	x
81	Amorosa, viuda	SN	Cases				x			
68	Ballester, francesc	SN	Cases				x			
90	Ballester, Mn. Frances	SE	Cases							x
50	Ballester, Joan	SC	Cases			x				
41	Barceló, Antoni	SE	Cases			x				
91	Bessona, Na	SN	Cases			x				
46	Bibiloni, Joan	SE	Cases	x						
48	Boixeras, En	SN	Cases	x						
80	Brondo, Rafel	SJ	Cases				x			
110	Buades, Gabriel	SE	Cases			x				x
11	Burgués, Joan	SE	Cases			x				x
113	Campa, En	SE	Cases			x				
17	Canyelles, Nicolau	SE	Cases			x				
33	Cardils Joan	SE	Cases			x				
42	Casado, Bartomeu	SE	Cases			x				
77	Castelló, Miquel	SN	Cases			x				
24	Català, Pere	SE	Cases			x				x
13	Cerdà, Pere	SE	Cases	x			x			
103	Cerdó	SE	Cases	x		x				
74	Comelles, Onofre	SN	Cases			x				
60	Eloi, mestre	SC	Cases			x		x		
34	Felip, fill de	SE	Cases	x		x				
44	Fiol, Pere	SN	Cases			x				
72	Fonoll, Gabriel	SN	Cases				x			
61	Frigola Joan	SC	Cases			x				x
1	Fuster, Pau	SE	Cases	x	x					
104	Garau, Antoni	SE	Cases			x				
111	Garau, Antoni	SE	Cases	x			x			
39	Garau, Joanot	SE	Cases			x				
27	Garau, Miquel	SE	Cases				x			
14	Giberta, Praxedis	SE	Cases	x			x			
47	Gilabert, Pere	SN	Cases			x			x	
109	Jaume, Bernat	SE	Cases	x		x				
114	Llopis, Pere	SE	Cases			x				
89	Llorenç	SN	Cases				x			
66	Llorença	SN	Cases			x				
82	March, En	SN	Cases			x				
62	Massanes, Mn. Jaume	SN	Cases							x
102	Massot, Antoni	SE	Cases			x				
98	Massot, Rafel	SE	Cases			x				

112	Morató, Prevere	SE	Cases				x			
4	Morell, Mn. Basili	SE	Cases				x		x	
52	Muntanera, Senyora	SC	Cases			x			x	
2	n. c.	SE	Cases				x		x	
5	n. c.	SE	Cases				x			x
8	n. c.	SE	Cases	x	x					
18	n. c.	SE	Cases	x						
26	n. c.	SE	Cases			x				x
29	n. c.	SE	Cases	x	x					
36	n. c.	SE	Cases				x		x	
40	n. c.	SE	Cases	x						
43	n. c.	SE	Cases			x				x
45	n. c.	SN	Cases	x	x					
51	n. c.	SC	Cases			x				
53	n. c.	SC	Cases							x
57	n. c.	SC	Cases	x						
67	n. c.	SN	Cases	x	x					
78	n. c.	SJ	Cases			x				
79	n. c.	SJ	Cases			x				
83	n. c.	SJ	Cases			x				
95	n. c.	SE	Cases			x				
105	n. c.	SE	Cases			x				
106	n. c.	SE	Cases	x	x					
107	n. c.	SE	Cases	x	x					
59	Niça, Antoni de	SC	Cases			x				x
37	Nicolau, Joan	SE	Cases	x		x				
21	Olivar, Bartomeu	SE	Cases		x				x	x
54	Orella, Na	SC	Cases			x				x
86	Pelegrí, Antoni	SN	Cases				x			
23	Pelegrí, Tomàs	SE	Cases			x				
71	Pere, Felip	SN	Cases			x				
25	Piquer, Josep	SE	Cases		x					x
12	Pisa, Miquel	SE	Cases			x				
92	Pont de la Terra, En	SN	Cases	x		x				
7	Pont, Mn. Jordi	SE	Cases		x				x	
84	Pores, Sebastià	SJ	Cases			x				
100	Pou, Miquel	SE	Cases			x				
73	Puials, Mn.	SJ	Cases				x			x
70	Puigdorfila, Mn.	SN	Cases	x	x					
63	Quintana, Bartomeu	SN	Cases	x						
85	Quintana, Benet	SN	Cases				x			x
88	Requesens, En	SN	Cases			x				
28	Ribes, Cosme	SE	Cases			x				
35	Riera, Nicolau	SE	Cases			x				
31	Roger, Gabriel	SE	Cases			x			x	
93	Sagrera, Gabriel	SN	Cases	x	x					
87	Sala, Gaspar	SN	Cases				x			
108	Sala, Guillem	SE	Cases			x				
49	Salvat, mestre	SC	Cases			x				
16	Sardà, Damià	SE	Cases			x				
15	Serra, Antoni	SE	Cases			x				
76	Simonet	SJ	Cases	x	x					
69	Soldevila, Jaume	SJ	Cases	x						
58	Termens, Mn.	SC	Cases			x				

3	Torres, Gaspar	SE	Cases				x			x
10	Torres, Jaume	SE	Cases	x		x				
9	Torres, Joan	SE	Cases	x	x					
55	Valentí, Mn. Guillem	SC	Cases			x				
30	Valentina, Joana	SE	Cases en el celler			x				
22	Valeriola, Daniel	SE	Cases	x	x					
65	Vida, Mn. Joan	SJ	Cases			x				
75	Vidal	SJ	Cases				x			
38	Vilardell, Miquel	SE	Cases	x			x			
99	Xeveri, Antoni	SE	Cases	x		x				

Clau: P = Parròquies, SE = Santa Eulàlia, SC = Santa Creu, SJ = Sant Jaume, SN = Sant Nicolau

1 = desamparades, 2 = a la ruïna, 3 = ruïnós, 4 = enderrocat, 5 = inhabitat o tancat, 6 = retorn a censalers, 7 = ordre d'adobar

Quadre 2.-Relació de titulars d'immobles i censalers que figuren a les *Informacions Judicials* de 1523

Reg.	Núm. Informacions	Nom	1523	1525
41	979	Barceló, Antoni	present	
110	189	Buades, Gabriel		mort
42	342	Casado, Bartomeu	present	presó
13	1047	Cerdà, Pere	present	
64	998	Ferrer, Andreu	absent ? exellat?	
72	747	Fonoll, Gabriel	mort	
61	1055	Frigola, Joan	present	mort
111	168	Garau, Antoni		
89	504	Llorenç	presó	
98	120	Massot, Rafel		absent per germania
21	378	Olivar, Bartomeu	mort	
25	231	Piquer, Josep		mort
63	903	Quintana, Bartomeu	mort	
35	1145	Riera, Nicolau	present ? mort?	mort
93	1142	Sagrera, Gabriel	present	
15	466	Serra, Antoni	present	
16	957	Serra, Damià	present	mort
76	652 ?	Simonet, Pere		
99	162	Xeveri, Antoni		mort

Quadre 3.- Estadants identificats a la Talla de 1512

Reg.	Par.	Nom	Ofici	1512		1523
				Taxat en sous	Pagat en sous	Taxat en sous
19	SE	Albanell, Pere Felip	-	40	10	-
81	SJ	Amorosa, viuda	-	20	5	-
90	SN	Ballester, Mn. Francesc	-	180	45	-
50	SC	Ballester, Joan	boter	5	1,24	-
41	SE	Barceló, Antoni	-	4	1	-
46	SE	Bibiloni, Joan	peraire	8	2	-
48	SE	Boixeres, Jaume	-	8	2	-
110	SE	Buades, Gabriel	-	5	1,24	-
11	SE	Burguès, Joan	-	10	2,48	-

17	SE	Canyelles, Nicolau	punyaler	3	0,72	-
42	SE	Casado, Bartomeu	cinter	7	1,72	15
60	SC	Eloi,mestre	cirurgià	8	2	-
71	SJ	Felip, Pere	-	20	5	-
64	SN	Ferrer, Andreu	notari	10	2,48	-
44	SE	Fiol, Pere	ferrer	5	1,24	-
72	SJ	Fonoll, Gabriel	-			4
95	SE	Frigola, Joan	apotecari	80	20	-
61	SC	Frigola, Juan	peraire	60	15	5
104	SE	Garau, Antoni	blanquer	5	1,24	-
39	SE	Garau, Joanot	fuster	4	1	-
47	SE	Gilabert, Pere	sucre	80	20	-
89	SN	Llorenç	-			7,5
102	SE	Massot, Antoni	notari			2,48
98	SE	Massot, Rafel	teixidor	5	1,24	-
52	SC	Muntanera, viuda	-	6	1,48	-
59	SC	Niça, Antoni de	-	7	1,72	-
37	SE	Nicolau, Joan	-	16	4	-
21	SE	Olivar, Bartomeu	sastre	5	1,24	10
87	SN	Pelegrí, Antoni	-	6	1,48	-
23	SE	Pelegrí, Tomàs	notari	25	6,24	-
73	SJ	Puials, Mn.	-	70	17,48	-
63	SC	Quintana, Bartomeu	bracer			7,5
28	SE	Ribes, Cosme	moliner	3	0,72	-
35	SE	Riera, Nicolau	peraire	10	2,48	0,5
31	SE	Roger, Gabriel	mercer	8	2	-
93	SN	Sagrera, Gabriel	picapedrer			3
108	SE	Sala, Guillem	-	5	1,24	-
76	SJ	Simonet, Pere	peraire	12	3	-
22	SE	Valeriola, Daniel	-	10	2,48	-
75	SJ	Vidal, En	teixidor de llf	6	1,48	-
38	SE	Vilardell, Miquel	teixidor de llana	16	4	-
99	SE	Xeveri, Antoni	pintor	5	1,24	-

QUADRE 4: Relació de censalistas.

Reg.:	Titular de l'immoble:	Censaler:
56	...	... Berenguer Vallobar, Jeroni, heretat de
101	..., mossèn, prevere	Paella, Pere, hereus de
81	Amorosa , la viuda (?)	
96	Aixertell, Gabriel	
19	Albanell, Felip	Vidal, Pere
68	Ballester, Francesc	
90	Ballester, Francesc, mossèn	Sant Bartomeu
50	Ballester, Joan	
41	Barceló, Antoni	
91	Bessona, Na	
46	Bibiloni, Joan	Desmàs, Huguet Nicolau, Bartomeu, hereva de
32	(Bibiloni, Vicenç)	
48	Boixeres, En	Verí, Mn. Bartomeu; hereus de

80	Brondo, Rafel	Brondo, Mn.Rafel
110	Buades, Gabriel	
11	Burgués, Joan	
113	Campa, En	Nicolau, Pere
17	Canyelles, Nicolau	Burguet, Carles
33	Cardils, Joan	
42	Casado, Bartomeu	
77	Castelló, Miquel	
24	Català, Pere	
13	Cerdà, Pere	
103	Cerdó	Pares de Sant Domingo Canto, hereus de
74	Comelles, Onofre	Pax, Eleanor de
60	Eloi, mestre	
34	Felip, mestre, fill de	Guinyó, Antoni Joan
64	Ferrer, Andreu	Puials, Miquel
44	Fiol, Pere	Palou, Pere Joan de
72	Fonoll, Gabriel	Mir, Mn. Gaspar
61	Frigola, Joan	Aulesa, Felip
1	Fuster, Pau	Vicens, Pere, per Deleni, mn. Ambrós; Desclapers, Pere Joan, hereus de
104	Garau, Antoni	
111	Garau, Antoni	Olivar, Pere
39	Garau, Joanot	
27	Garau, Miquel	
14	Giberta, Praxedis	Gual, mossèn Cerdà, Pere, mercader
47	Gilabert, Pere	
109	Jaume, Bernat	Confraria de Sant Bernat
114	Llopis, Pere	Confraria de Sant Bernat
89	Llorenç	
66	Llorença	
82	March, En	
62	Massanes, Jaume, mossèn	
102	Massot, Antoni	
98	Massot, Rafel	
26	Mora, prevere	
112	Morató, mossèn, prevere	
4	Morell, Basili, mossèn	Gaià, Mn. Pere, prevere
52	Muntanera, senyora	alou del Senyor Rei
2	n.c.	Valentina, Joana, senyora
5	n.c.	
7	n.c.	
8	n.c.	Cauelles, Joanot de
18	n.c.	Valentina, Joana, senyora
29	n.c.	Valentina, Joana, senyora
36	n.c.	Bennàssar, Perot
40	n.c.	Puig, Jaume, hereu de
105	n.c.	Burguet, Mn. Arnau
106	n.c.	
107	n.c.	
43	n.c.	Albertí, Mn. Pere Joan
45	n.c.	Fortesa, Joan, de Sóller
51	n.c.	Carles, Antoni, notari

53	n.c.	alou del Senyor Rei; Moragues, Miquel; Umbert, Bartomeu i Gaspar, germans
57	n.c.	
67	n.c.	Perpinyà, Julià, apotecari, muller de
78	n.c.	Bauçà, Gabriel, muller de
79	n.c.	Roig, Martí
83	n.c.	Umbert, mossèn
37	Nicolau, Joan	Maixella, Joana, senyora
59	Niça, Antoni de	[uig] d'Eeros, mossèn alenti, Guillem
21	Olivar, Bartomeu	Contestí, Pere; Capellans de Sancta Eulàlia; Teres, Miquel, hereus de
54	Orella, Na	
23	Pelegrí, Tomàs	Nadal, Joanot
86	Pelegrí, Antoni	Boffi, Joan
71	Pere, Felip	
25	Piquer, Josep	
12	Pisà, Miquel	
92	Pont de la Terra	Quint, mossèn
6	Pont, Jordi, mossèn	No tenen senyor que es sapia
84	Pores, Sebastià	
100	Pou, Miquel	
73	Puials, mossèn	
70	Puigdorfilà, mossèn	
63	Quintana, Bartomeu	Capellans de Santa Eulàlia
85	Quintana, Benet	Riera, Joan
88	Requesens, En	
28	Ribes, Cosme	
35	Riera, Nicolau	
31	Roger, Gabriel	Bennàsera, senyora Genovard, Mn. Perot
93	Sagrera, Gabriel	Beneficiat de la Capella Reial de Santa Anna
87	Sala, Gaspar	
108	Sala, Guillem	Baró, Joan, de Muro
49	Salvat, mestre	
16	Sardà, Damià	
94	[Tires, En]	
15	Serra, Antoni	
76	Simonet	
69	Soldevila, Jaume	Simò, mossèn, prevere
58	Térmens, mossèn	
3	Torres, Gaspar	
10	Torres, Jaume	
9	Torres, Joan	Santjoan, Mn. Joanot; Messaguer, mestre, hereu de
55	Valentí, Guillem, mossèn	
30	Valentina, Joana	Són de la dita senyora
22	Valeriola, Daniel	Moranta, viuda Rossinyol, Bartomeu, mossèn
65	Vida, Joan, mossèn	Capellans de Santa Eulàlia
65	Vida, Joanot	

75	Vidal	Moranta, Miquel, muller de Porcell, Jaume, muller de
38	Vilardell, Miquel	Aulesa, Felip, mossèn
99	Xeverí, Antoni	

QUADRE 5: Censalers identificats a la Talla de 1512.

Reg.	Par.	Nom:	Ofici:	1512	
				Taxat en sous	Pagat en sous
43	SN	Albertí, Pere Joan		100	25
61	SC	Aulesa, Felip		32	8
38	SE	Aulesa, Felip, mossèn		32	8
78	SN	Bauçà, Gabriel	Mariner	7	1'72
80	SN	Brondo, Rafel		40	10
105	SE	Burguet, Arnau, mossèn		50	12
17	SE	Burguet, Carles, mossèn		16	4
97	SE	Calbó, Bartomeu	Mercader	35	8'72
103	SE	Canto, Pere, hereus de	Corredor	38	9'48
27	SE	Cases, Antoni		16	4
21	SE	Contestí, Pere		60	15
32	SE	Figuera, Joan	Ferrer	3	0'72
106	SE	Garcia, Arnau, mossèn		120	60
31	SE	Genovard, Perot		64	16
37	SE	Maixella, Joana, senyora		160	40
10	SE	Messaguer, mestre	Teixidor de llana	10	2'48
72	SN	Mir, Gaspar	Notari	16	4
75	SN	Moranta, Miquel	Notari	64	16
113	SE	Nicolau, Pere		8	2
88	SN	Pax, Bartomeu de, mossèn		160	40
40	SE	Puig, Jaume, mossèn		7	1'72
84	SJ	Puigdorfila, Antoni de		60	15
64	SN	Puials, Miquel		6	1'48
9	SE	Santjoan, Joanot de		400	100
13	SE	Cerdà, Pere	Mercader	140	35
102	SE	Tries, Antoni	Procurador	5	1'24
53	SC	Umbert, Bartomeu		35	8'72
48	SN	Verí, Bartomeu de, mossèn		220	55

CLAU: se = Santa Eulàlia – sc = Santa Creu – sj = Sant Jaume – sn = Sant Nicolau.

**Libre de Reparations de Cases de la present Ciutat de
Mallorques.**

Primum edictum.

Ara hoiats que mana y notifica lo Noble Don Francesch Burgues, criat, conseller de la Cesarea Catholica Reyal Magestat y procurador reyal de Mallorques, a instantia del discret procurador fischal patrimonial a tot hom generalment de qualsevol ley, grau, conditio o stament sien, atessa la gran difforitat /sic/ qui [ocorre] en la present Ciutat de Mallorques per la destruccio y ruina de moltes cases y edificis, lo que redunda en perjudici del patremoni reyal, com les dites propietats, jatsia tengudes en alou de clergues o seculars,

magnats, privats o singulars e qualsevol altres sien tengudes e.possehides sots feu de la Cesarea Catholica Reyal Magestat, que, dins spay de sexanta dies primers vients, los senyors de dits edifficis, alohers, censalers e altres, pretenint tenir dret en aquells, hagen a reparar y adobar los dits edifficis, altrament seran ocupats per la Senyoria en nom de la Cesarea Reyal Magestat y seran venuts o stablerts a persones qui aquells hagen millorar y reparar. E los senyors de dites propietats, alohers, censalers y altres perdran los dret que tenen en aquellas, manant lo present edicte ab venda, publica crida esser publicat per los lochs acustumats de.la present Ciutat y apres esser afix de.les portes de son offici peque ignorantia no puxa esser allegada. Dat. en Mallorques, a vuyt de març de Mil D XXV.

Et die XXIII mensis septembris anno a Nativitate Domini M D XXV, Nobilis dominus Francesch Burgues, regius procurator Mag. instate discreto Petro Sanç, not. locum. regii patrimoni procure providit q. visoris regni die mercurii prop sequenti eant per vicos et plateas presentis Civitatis et faciant describi edificia ruinosa et que reparatione indigeant qui provideant pront mandatis (...) habent. Mandando predicta notificari Magnificis Juratis presentis Regni qui fuerunt eisdem intimata in aula inferior domus Universitatis Ma. existentibus per me, Matheum Moranta, not. Uni. et per scribus regie procurationis Ma. et fuit per suas Mag. Srias. seu eorum per magnificien. Uguetum de Sancto Johanne, domiciello, Uni. ex dictis Magnificos Juratis nominatus et assignatus Hono. Cosma Sbert, mercator, officialis dicte Universitatis qui permissis interfuit et (...) faciat pro Universitate Ma. quare.

Et die mercuri XXVI dictorum mensis et anni, Hono. Stephanus Sanxo, lignifaber, et Michel Burguera, lapiscide, ma gistri opum regionum et idem visores regii discurrerunt una cum dicto Hono. Cosma Sbert per aliquos vicis et palteas presentis Civitatis interventibus in his Barnardo Garbi capise ex cubiarum regie procurationi Ma. et me, Matheo Moranta, not. predicto et fuerunt describi que sequuntur edificia modium sequentum:

= En la Parroquia de Sta. Eulalia =

Ylla den Salvador Monjo

- 1 Cases que foren den Pau Fuster quondam, a la Pescateria, desemperades, prenen.hi censal mossen Pau Vicens per mossen Ambros Deleni y los hereus de mossen Pere Johan Desclapers, stan a la ruina.
- 2 Cases enderrocades, diu.se son retudes a.la senyora Johana Valentina, censalera.
- 3 Cases enderrocades den Gaspar Torres /Es.li fet manament dins X dies que adoba a renuntia de.les cases/
- 4 Cases enderrocades de mossen Vasili Morell /Son retudes a censalers, pren.hi censal beneficiat, tenia lo benefici mossen Pere Gaya, prevere/
- 5 Cases enderrocades en lo carrero apres den Rafel Torres / Es. li fet manament per dits oficials que dins X dies adoba o renuntia a censalers aliis/
- 6 Cases enderrocades dins lo dit carero /No tenen senyor que se sapia.

Ylla den Carros

- 7 Cases de mossen Jordi Pont, stan a la ruina (inhabitades).
- 8 Cases desemperades, stan a la ruina, pren.hi censal mossen Johanot de Caulelles.

Ylla den Planes

- 9 Cases den Joan Torres, quondam, prenen.hi censal la muller de mossen Johanot de Sant Joan y lo hereu de mestre Massaguer, stan a la ruina, desemperades.
- 13 Cases den Jacme Torres, quondam, stan desemperades y enderrocades.
- 11 Cases den Joan Burges, stan ruinoses /Es.li stat fet manament dins [deu] dies les adoba o renuntia a censalers aliis/

Ylla den Francesch Falco

- 12 Cases de Miquel Pisa, mercader, stan ruinoses.
- 13 Cases enderrocades de Pere Serda, mercader.
- 14 Cases de.na Praxedis Giberta, quondam, enderrocades, stan desemperades, prenen.hi censal mossen Gual y Pere Serda, mercader.

Ylla den Lampayes

- 15 Cases den Anthoni Sarra, ferrer, ruinoses.
- 16 Cases den Damia Sarra, quondam, ruinoses.
- 17 Cases enderrocades den Nicholau Canyelles, quondam, prenen.hi censal mossen Carles Burguet.

- 18 Cases desemperades, prenen.hi censal la senyora Johana Valentina.
- 19 Cases de Pere Falip Albanell, quondam, retudes a cesalers, pren.hi censal Pera Vidal / Es.li fet manament que adoba dins X dies altres, que se adoberan a despeses sues, si donchs no elegia renuntiar son censal/
- 20 Lo porxo de la Pescateria, ruinos, prenen censal del teulatge.
- Ylla den Palegri
- 21 Cases de Barthomeu Olivar, sastre, quondam. Stan a la ruina, son retudes a la cort, prenen.hi censal Pere Conthesti XII s., los capellans de Sta. Eulalia I L. XII s., mossen Sabado 20 s., los hereus de Miquel Teres que es curador Johanot Losques /Es.li stat fet manament als dits censalers, a intantia del procurador fischal patrimonial y dels confrontants, que dins X dies lo derrer censaler empara de dites cases y adobe aquelles o renuntia a son censal altres, fonch fet dit manament a XI de novembre de M D XXV per Gaspar cap.de.guayte referit.
- Ylla de mossen Valenti
- 22 Cases de Daniel Valleriola, quondam, desemperades, stan a la ruina, prenen.hi censal la vidua Moranta y mossen Barthomeu Rossinyol.
- 23 Cases de Thomas Palagri, stan ruinoses, prenen.hi censal mossen Johanot Nadal.
- 24 Cases den Pere Catala, quondam, ruinoses, te les claus Arnau Garau, ferrer /Es.li fet manament que adoba dins X dies o renuntia aliis/
- 25 Cases a.hon stave Josehp Piquer, quondam, stan a la ruina /Son en poder de Xristofol Seguals, qui les adoba/
- 26 Cases dins lo carrero den Camella, ruinoses, de mossen Mora, prevere beneficiat en Sta. Eulalia /Es.li fet manament que se empara dins X dies y adoba/
- 27 Cases enderrocades den Miquel Garau, capaller /Es.li stat fet manament en casa sua, en sa botiga, que no vena pert res ni deffassa obra alguna sens licentia altres /Es stada dada licentia per lo procurador reyal a Anthoni Cases, primer senyor, de traure una archada de pedra, la qual hage mudar y posar en obra en les cases a.hon hisan al Carrer de Sta. Clara, e les bigues que traure de casa sua posara en obra en dites cases per dit arch.
- 28 Cases den Cosme Ribes, quondam, moliner.
- 29 Cases desemperades, ruinoses, pren.hi censal la senyora Johana Valentina.
- 30 Cases contingudes en lo celler de.la senyora Johana Valentina, enderrocades, son de dita senyora.
- Ylla den Aymeric
- 31 Cases de Gabriel Roger, ruinoses, retudes a censalers, prenen.hi censal la senyora Bennassera y la muller de mossen Perot Genovard.
- Ylla den Pons Valleriola
- 32 Una archada prop de la Plassa de la Quatera, ruinosa /Es stat fet manament a Vicens Babiloni, per la sua part, posar en segur lo dit arch y que.l adoba dins X dies / Es fa lo mateix manament a Johan Figuera en nom de sa mare, curadora de.na Johana, filla de Pere Barthomeu, paraire, fonch fet dit manament a XII de octubre M D XXV / Es ja adobat per dites perts/
- Ylla del Banch del Oli
- 33 Cases den Joan Cardils, hostaler, ruinoses.
- Ylla den Ballester
- 34 Cases del fill de mestre Felip, quondam, desemperades, ruinoses, pren.hi censal Anthoni Johan Guinyo.
- 35 Cases den Nicholau Riera, paraire, quondam, ruinoses, pren.hi censal (...).
- 36 Cases enderrocades, retudes a mossen Perot Bennassar, censaler.
- Ylla de Johan Puig
- 37 Cases de Johan Nicholau, desemperades, ruinoses, pren.hi censal la senyora Johana Maxella.
- Ylla den Manera
- 38 Cases den Miquel Vilardell, enderrocades y desemperades, pren. hi censal mossen Felip Aulesa.
- Ylla den Girant, al Carrer del Moli del Vent
- 39 Cases den Johanot Garau, stan ruinoses.
- 40 Cases ruinoses, desemperades, pren.hi censal lo hereu de mossen Jacme Puig.
- Ylla den Rafel Girard
- 41 Cases den Anthoni Barcelo, forner, ruinoses.

Ylla den Torendell

42 Cases den Barthomeu Casado, absent, ruïnesos.

= En la Parrochia de St. Nicholau =

Ylla de mossen Quint

43 Cases den [en blanc], ruïnesos, es lo censal reyal consignat a capellans, es derrer censal mossen Pere Johan Alberti. Es.li stat fet manament continuat en comu ordinari que se empara y adob.

Ylla del Sanct Sperit de Roma

44 Cases den Pere Fiol, ferrer, quondam, ruïnesos, retudes a censalers, pren.hi censal mossen Pere Johan de Palou.

45 Cases ruïnesos desemperades, stan a la ruïna, pren.hi censal mossen Johan Fortesa, de Soller.

Ylla den Gasset

46 Cases den Johan Babiloni, quondam, desemperades, pren.hi censal mossen Uguet Desmas y la hereva de mossen Barthomeu Nicholau.

47 Cases den Pere Gilabert, sucrer, ruïnesos, retudes a censalers.

48 Cases den Boxeres, quondam, desemperades, pren.hi censals los hereus de mossen Barthomeu de Veri.

= En la Parrochia de Sta. Creu =

Ylla del Victigal

49 Cases que foren de mestre Salvat, buxoler, ruïnesos.

50 Cases den Johan Ballester, boter.

Ylla de la Rectoria

51 Cases ruïnesos, pren.hi censal Anthoni Carles, notari.

Ylla de mossen Valero

52 Cases de la senyora Muntanera, ruïnesos, retudes a mossen Anthoni Quint, tengudes sots alou del Senyor Rey.

53 Cases ruïnesos, retudes a censalers, tengudes sots alou del Senyor Rey, pren.hi censal Miquel Moragues, y Barthomeu y Gaspar Umbert, germans.

54 Cases de.na Orella, ruïnesos /Es.li stat fet manament en casa sua que adoba dins X dies, seran adobades a despeses sues.

55 Cases de mossen Guillem Valenti, ruïnesos.

Ylla de la Dereçana

56 Lo porxo de la Dereçana fa recorrer per lo Magnifichs Jurats.

57 Cases ruïnesos, desemprades, prenen.hi censal (...) Berenguer y la heretat de mossen Hierony Vallobar.

58 Cases de mossen Termens, ruïnesos.

Ylla de mossen Angelats

59 Cases den Anthoni de Nissa, ruïnesos, retudes a censalers, prenen.hi censal mossen [Puig] d.Eros y Guillem Valenti.

Ylla de Sanct Johan

60 Cases de mestre Aloy, tancades, un poch ruïnesos.

Ylla den Çaforteça

61 Cases dem Johan Frigola, quondam, ruïnesos, retudes a mossen Felip Aulesa, censaler.

= En la Parrochia de St. Nicholau =

Ylla den Pere Serda

62 Cases de mosen Jacme Massanes, que li son estades retudes.

63 Cases den Barthomeu Quintana, desemperades, prenne.hi censal los capellans de Sta. Eulalia.

Ylla de Sant Barthomeu

- 64 Cases den Andreu Ferrer, notari, desemperades, ruinoses, prenen.hi censal mossen Miquel Puyals.

= En la Parrochia de St. Jaume =

Ylla de mossen Valenti

- 65 Cases de mossen Johanot Vida, ruinoses.

Ylla de Jordi Mir

- 66 Cases ruinoses de la dona Lorensa, muller den Gelabert de Binissalem.

Ylla de mossen Hierony Cotoner

- 67 Cases ruinoses, desemperades dins lo carrero, prenen.hi censal la muller den Julia Perpinya, apothecari.

Ylla de mossen Uguet de Sanct Johan

- 68 Cases de Francesch Ballester, que eren de la senyora Pujola.

Ylla de mossen Tagamanent

- 69 Cases den Jacme Soldevilla, absent, desemperades, prenen. hi censal mossen Simo, prevere.

Ylla de mossen Miquel de Puigdorfila

- 70 Cases de dit mossen Puigdorfila, ruinoses, desemperades, son pervingudes al Monastir de Sancta Clara.

- 71 Cases de Felip Pere, ruinoses.

- 72 Cases den Gabriel Fonoll, enderrocades, prenen.hi censal mossen Gaspar Mir.

- 73 Cases de mossen Puials, enderrocades /Es.li fet manament dins X dies que adoba o renuntia a censalers aliis.

- 74 Cases den Onofre Comelles, ruinoses, prenen.hi censal la senyora Eleonor de Pax /Es.li fet manament mitgensant cedula que dins X dies hage adobar e posar.las en segur, altre.si a instantia del (...) y den Pere Forner, i a XX de febrer de M D XXVI, instants los demunts dits, es stat fet manament a dita senyora dins tres de gratia sperar (...) (...) per Gaspar Sala, cap.de.guayte, ha renunciat lo seu censal y tot lo dret a ella pertanyent en dites cases per raho de dit censal tant per en les pensions com en la propietat per trespas y prenint per testimoni lo venerable mossen Angel Fe y frare [en blanc], de.la Orde de Sanct Sperit de Roma, ha bestret dit persona, per dit retiment, per lo dret del censal V L. Semblant manament abs cedula es stat fet a mossen Jordi Santacilia, censaler en dites cases. Data a VIII de març de M D XXVI.

- 75 Cases den Vidal, enderrocades, pren.hi censal la muller de Miquel Moranta y la muller den Jacme Porsell.

- 76 Cases den Simonet, ruinoses, desemperades.

- 77 Cases den Miquel Castello, mesurador d.oli, ruinoses.

- 78 Cases ruinoses, pren.hi censal la muller den Gabriel Bausa.

Ylla den Puyals

- 79 Cases ruinoses, retudes a Marti Roig, censaler.

- 80 Cases enderrocades, pren.hi censal mossen Rafel Brondo.

- 81 Cases de.la.viuda amorosa, enderrocades, pren.hi censal (...).

- 82 Cases den March, hortola, ruinoses.

- 83 Cases ruinoses, retudes a mossen Umbert, censaler.

Ylla de la Sglesia de St. Jaume

- 84 Cases de la heretat de mossen Anthoni de Puigdorfila, quondam, son den Sebastia Pores, picapedra, ha promes dit Pore tornar una intantia en dites cases a la pert de mossen Pere Massanes dins tres dies proxims.

= En la Perroquia de St. Nicholau =

Ylla den Vicens Domenech

- 85 Cases enderrocades den Benet Quintana, retudes a mossen Johan Riera, censaler.

- 86 Cases enderrocades den Anthoni Pelegri, pren.hi censal Joahn Boffi.

- 87 Cases enderrocades de Gaspar Sala, official.

Ylla del (...) Vidal

- 88 Cases den Requesens, ruïnesos, son de la filla del dit Requesens que sta per dida ab mossen Barthomeu de Pax.
Ylla de mossen Johan de Pax
- 89 Cases enderrocades den Lorens, bastaix, liberti.
Ylla del Sanct Sperit de Roma
- 90 Cases de mossen Francesch Ballester, retudes a censalers, pren.hi censal Sanct Barthomeu.
- 91 Cases de.na Bassona, muller den Julia, stan ruïnesos en lo embant /Es.li fet manament que.l adop dins X dies, als fara adobar a despeses sues.
Ylla de la Carnisseria de.vall
- 92 Cases den Pont de la Terra, ruïnesos, desemperades, pren. hi censal mossen Quint.
- 93 Cases den Gabriel Sagrera, ruïnesos, desemperades, pren. hi censal los beneficiats de.la Capella Real de Sancta Anna.
- 94 [Cases den Tires, barreter]
- Lo noble Francesch Burgues, procurador reyal de Mallorca, ab tenor de.les presents, a instantia del discret Pere Sanç, notari lochtinent de procurador fischal patrimonial en les cases devall scrites mana al magnific mossen Johanot Fortesa, que les cases qui foren den Jordi Tries, barrater, quondam, situades a la hala llarga de Sanct Domingo, no tenen vuy senyor y stan ruïnades y ell dit mossen Fortesa, segons se diu, es derrer censaler en dites cases, que dins X dies propers se haze amperar de aquelles e posar ma en adobar dites cases y entre.tant les haze assegurades per los interesses dels dits confrontants els sera provehit justicia e seran adobades a despeses del dit censaler si dones no manara mes renunciar son censal a primers censalers o dins lo dit temps diga rahons en.contrari aliis y manant la present esser dexada en casa sua per copia y per transllat. Dat. en Mallorques a.tres de octubre de any M D XXV.

Anthoni Morro, notari
pro noble regio procurator

= En la Perrochia de Sta. Eulalia =

Ylla den Meleyor Busquets

- 95 Cases al Canto del Call, ruïnesos, de mestre Johan Frigola, pothecari.

Ylla de mossen Pere Callar

- 96 Botigues den Gabriel Exertell, mercader, ruïnesos.

- 97 Cases ruïnades y desemperades den Francesch Exertell, quondam, prevere, prenen.hi censal Barthomeu Calbo, mercader y mossen Anthoni Quart, prevere.

Ylla den Tornamira Mas

- 98 Cases den Rafel Massot, absent per germania, ruïnesos, pren.hi censal (...).

- 99 Cases den Anthoni Xeveri, pintor, quondam, desemperades y tot ruïnesos.

- 100 Cases de.la dona Miquela Pou, ruïnesos /Es.li fet manament que adobe o renuntie a censalers dins X dies.

Ylla den Xristofol Mir

- 101 Cases qui eren de mossen (...), prevere, quondam, desemperades, ruïnesos, pre.hi censal los hereus de Pere Paella, procurador Anthoni Tries, notari.

Ylla den Tornamira Mas

- 102 Cases den Anthoni Massot, notari, ja derruides.

- 103 Cases den Serdo, quondam, ruïnesos, desemperades, pren.hi censal los pares de Sanct Domingo y los hereus den Canto.

Ylla den Johan Steva

- 104 Cases ruïnesos de.la muller den Anthoni Garau, blanquer, diu.se que eren den Pere Quintana, mort per germania.

Ylla den Pere Rabassa

- 105 Cases ruïnesos, desemperades, prop Sancta Fe, pren.hi censal mossen Arnau Burguet.

Ylla de Sancta Clara

- 106 Cases ruïnesos, desemperades, pren.hi censal los hereus de mossen Arnau Garcia.

- 107 Cases ruïnesos, desemperades, pren.hi censal mossen Pere Riera /Es.li fet manament ut infra:

Lo noble Francesch Burgues, procurador reyal de Mallorques, ab tenor de les presents, a instantia dels discret en Pere Sanç, notari lochtinent de procurador fischal patrimonial, e a instantia de la dona Catalina Domenga, confrontant ab les devall scrites cases confrontants ab les cases de dita dona prop Sancta Fe, en la Ylla de Sancta Clara, no tenen vuy senyor y stan ruinoses, en les quals se diu mossen Johanot Riera esser derrer censaler, mana a dit mossen Riera que dins deu dies proxims hage posat en segur dites cases ruinoses e posar ma en adobar aquelles e per los millorament que fara li sera dada facultat de establir o vendre aquelles altre sera provehit per instantia si doncs no amera mes renunciar sos censals a primers censalers o dins dit temps diga rahons en contrari altra y manat les presents esser li hincades per copia y per translat. Dat. en Malloques, a VIII de novembre de MD XXV.

Ylla de Sancta Clara

- 108 Cases den Guillem Sala, mort en lo Camp del Rafal Garces, ruinoses, pren.hi censal la muller de Johan Baro de Muro.
- 109 Cases den Bernat Jaume, quondam, derruides, desemperades, pren.hi censal la Confraria de Sanct Bernat.
- 110 Cases den Gabriel Buades, quondam, derruides /Son se.n emperats Tomas Domenech, maiordom del Hospital y un altre, ja se adoben per mestre Vicens Tremolet, qui sen.es emperat.
- 111 Cases enderrocades den Anthoni Garau, picapedres, desemperades, pren.hi censal Pere Olivar, notari.

Ylla de la Sglesia del Call

- 112 Cases de mossen Morato, prevere, enderrocades, diu que les ha comprades mestre Johan Frigola.

Ylla den Obredor

- 113 Cases den Campa, quondam, ruinoses, pren.hi censal mossen Pere Nicholau.
- 114 Cases den Pere Lopis, absent, pren.hi censal la Confraria de Sanct Bernat.

Font: A.R.M. - R.P. 4.178 (1525)

RESUM

Una més de les conseqüències de les Germanies va esser les destrosses físiques que patí Ciutat de Mallorca. Durant i després de la repressió, una de les preocupacions va esser la de rehabilitar els trastornats bens immobles. La Procuració Reial s'ocupà dels pertanyents a la porció reial i part es coneix gràcies al lligall titulat Libre de Reparacions de Cases de.la present Ciutat de Mallorques, conservat a l'Arxiu del Regne de Mallorca. El recull consta 114 registres, classificats segons la parròquia de localització i, en principi, amb indicació de qui era l'estadà de cada immoblè, el grau de deteriorament en què es trobava i els possibles adobs, les intervencions a fer-hi i qui eren els perceptors coneguts dels censals. El seu interès rau en què aporta algunes dades econòmiques d'interès i permet besllumar el paisatge urbà de Ciutat de Mallorca en els anys més immediats de la revolta i de la pesta.

RESUM

Una más entre las muchas consecuencias de las Germanias fue el destrozó físico que sufrió *Ciutat de Mallorca*. Durante y después de la represión, una de las preocupaciones más acuciantes fue la de rehabilitar los malparados bienes inmuebles. La Procuración Real se ocupó de aquellos que pertenecían a la porción real y ésto, en parte, se conoce gracias al legajo titulado *Libre de Reparacions de Cases de.la present Ciutat de Mallorques*, que se conserva en el *Arxiu del Regne de Mallorca*. El conjunto abarca 114 registros, clasificados según la parroquia de localización y, en principio, con la referencia de la persona que ocupaba el inmueble, el grado de deterioro en que se hallaba, las posibles reparaciones, las intervenciones a realizar y quienes eran los perceptores conocidos de los censos correspondientes. Su interés estriba en aportar algunos datos económicos y permite vislumbrar el paisaje urbano de *Ciutat de Mallorca* a los pocos años de la asonada y de la peste.

ABSTRACT

One the consequences of the Germanies was physical spoliage that city of Majorca endured. During and after the repression, one of the main concerns was to restore the ruined buildings. The Roya Procurament took care of the royal protions of them, amd part of it is known thanks to the scriptures named Libre de Reparacions de cases de.la Ciutat de Mallorques, preserverd in the Kingdom of Majorja Archives. The gathering is formaf by 114 recordings classified and, also, indicating who the tenant os each building was, the degreee of the damage amd the possible reparations, the interventions to be done and who the known annuitants were. Ist main interest lies in that it provides some important economics data and lets us glimpse at the City of Majorca's urban lands.capes during the immediate years of the revolt and plage.